

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Černošice

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přinášejí důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Černošice leží ve Středočeském kraji a tvoří 1 z 26ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- počtem 128 326 obyvatel, z nichž 6 570 žije v jádrovém městě, je největší;
- počtem 79 obcí je 3. největší;
- rozlohou 580 km² je 7. v pořadí.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP ve Středočeském kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Černošice	79	128 326	6 570	580
Benešov	51	57 815	16 541	690
Beroun	48	58 157	18 919	416
Brandýs n. Labem - Stará Boleslav	58	95 579	17 503	378
Dobříš	24	21 536	8 755	318
Říčany	52	60 009	14 116	377
Průměr za kraj	44	49 685	17 673	424

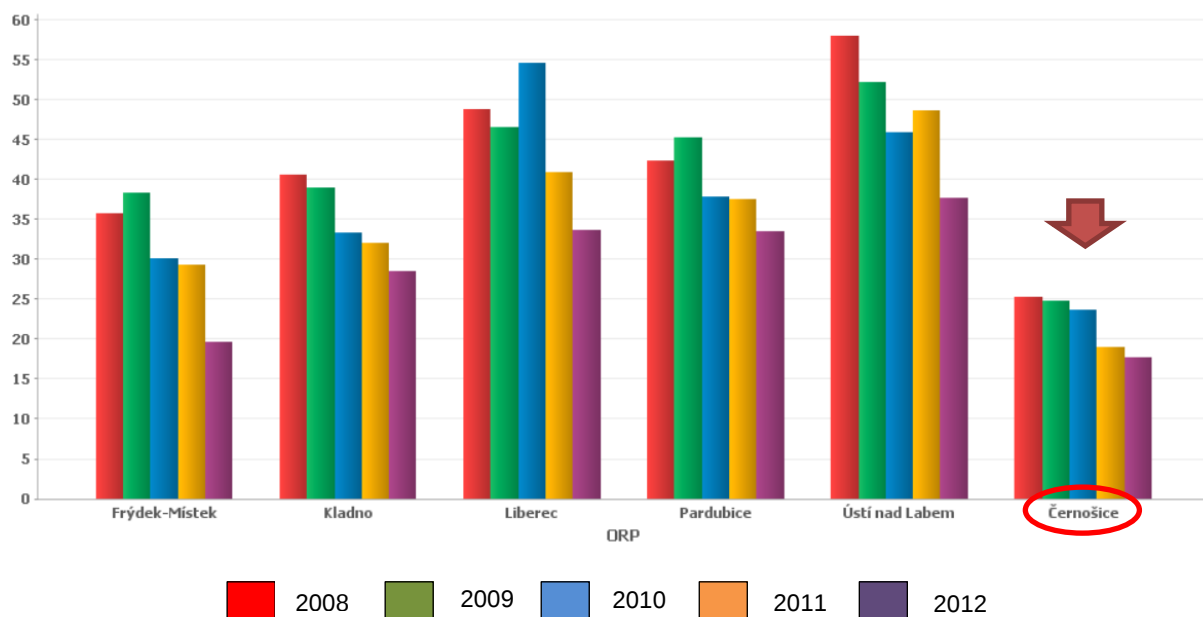
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdviženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Středočeského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 110.000 až 145.000 obyvatel (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Frýdek-Místek, Kladno, Liberec, Pardubice, Ústí n. Labem);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 77 až 81 obcí (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Hradec Králové, Jihlava, Jičín, Tábor, České Budějovice);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 6.400 až 6.800 (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Blatná, Bučovice, Holice, Kravaře, Světlá n. Sázavou, Tanvald).

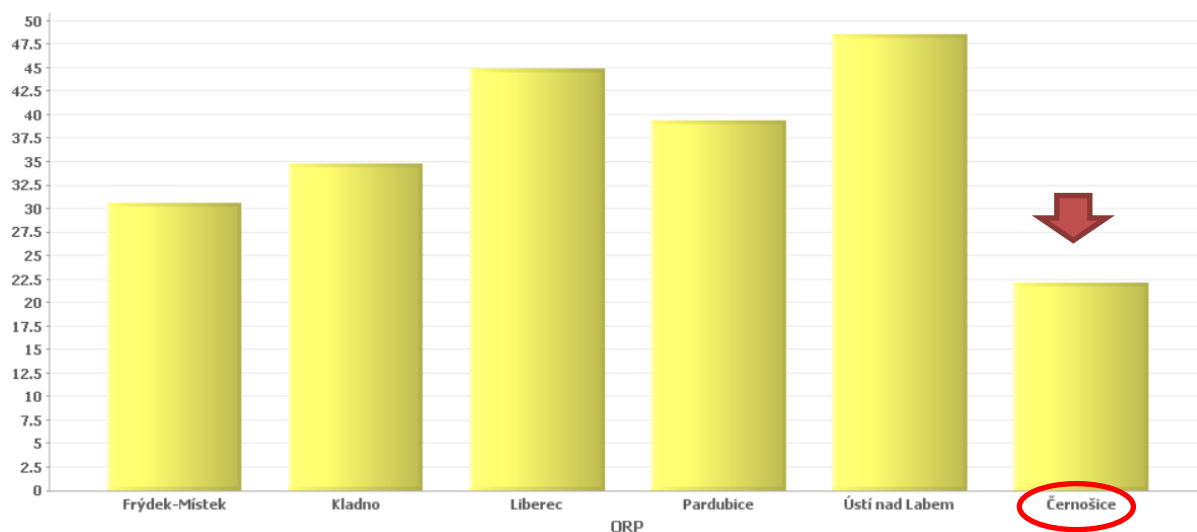
2. Ekonomická výkonnost

Mezi ukazateli ekonomické výkonnosti je zajímavé především srovnání běžných výdajů SO ORP Černošice s dalšími SO ORP vybranými podle kritéria počtu obyvatel. Z hlediska porovnávání rozpočtového hospodaření v oblasti **běžných výdajů** v přepočtu **na obyvatele** lze konstatovat, že tyto výdaje u černošického obvodu v průběhu sledovaných 5ti let byly vždy nejnižší z celé skupiny a že mají sestupnou tendenci. Z původních 25,2 tis. Kč/obyv. v r. 2008 klesly postupně do r. 2012 na ca 17,7 tis. Kč/obyv. Průměrná hodnota činí ca 22 tis. Kč/obyv. Viz obr. č. 1 a 2. K analogickým závěrům lze dospět i při aplikaci kritéria počtu obcí v obvodě.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 110.000 až 145.000) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

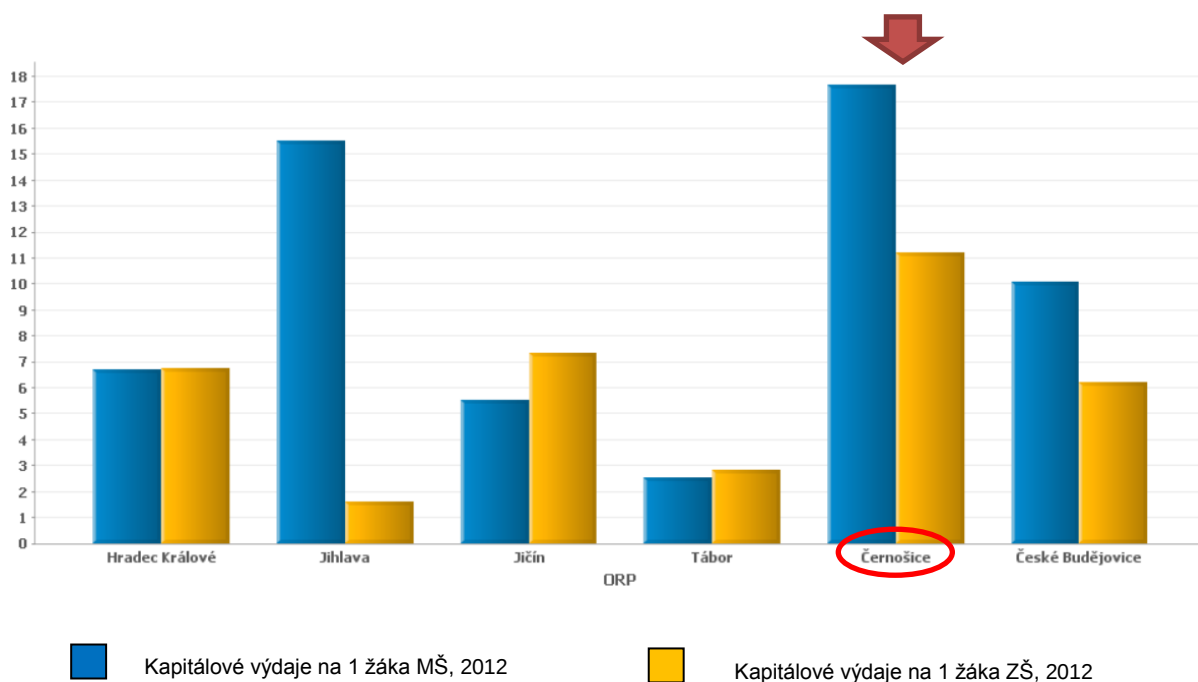
Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 110.000 až 145.000) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Černošice zejména porovnání **kapitálových výdajů na žáky základních a mateřských škol** (dle kritéria počtu obcí). Při pohledu na oba z daných parametrů znázorněných grafem je vidět, že hodnoty za černošický obvod jsou nejvyšší: kapitálové výdaje na žáka MŠ činí 17,7 tis. Kč, kapitálové výdaje na žáka ZŠ 11,2 tis. Kč.

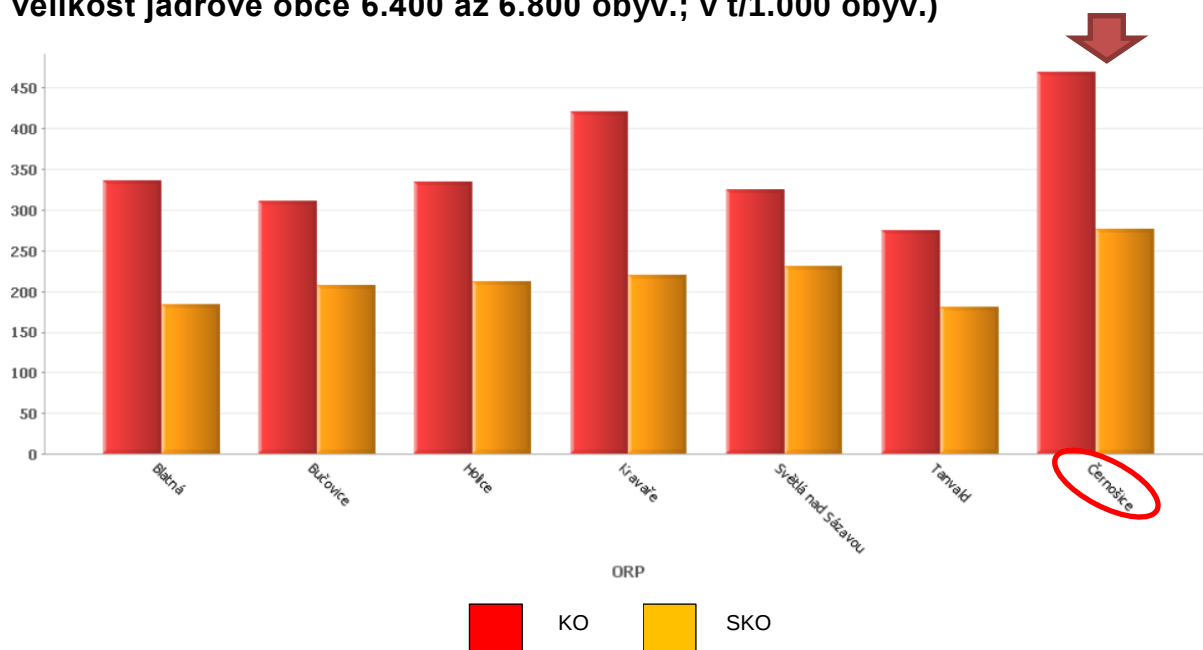
Obrázek 3: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 77 až 81) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

4. Odpadové hospodářství

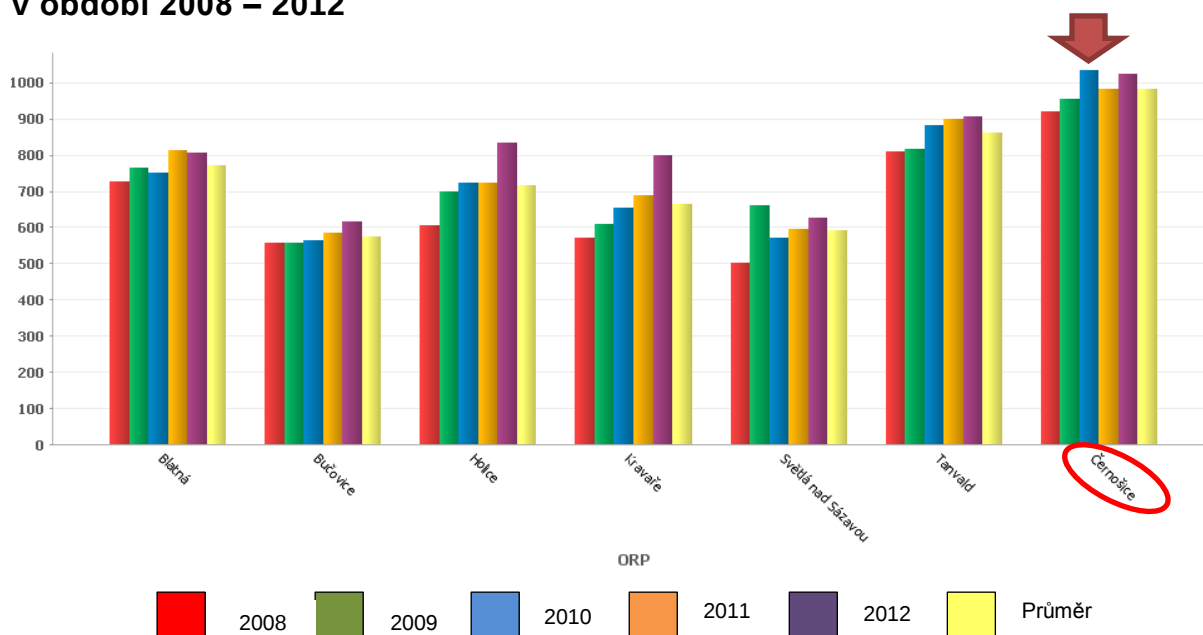
Z pohledu odpadového hospodářství je u SO ORP Černošice významné srovnání **měrné produkce komunálního odpadu (KO) a směsného komunálního odpadu (SKO)** s dalšími obvody ORP s podobnou velikostí jádrové obce. Produkce KO je v uvedeném výběru nejvyšší (ca 470 t/obyv.), stejně tak produkce SKO (ca 275 t/obyv.). Ještě je na místě dodat, že obdobných výsledků dosahuje černošický obvod i ve srovnání s obvody s odpovídajícím počtem obcí nebo obyvatel.

Obrázek 4: Měrná produkce KO a SKO vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 6.400 až 6.800 obyv.; v t/1.000 obyv.)

Další cenné informace přináší srovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady**. Jedná se o tu položku rozpočtu, která se spotřebovává na běžné či provozní náklady obce spojené s odpadovým hospodářstvím. SO ORP Černošice vykazoval nevyšší hodnoty těchto výdajů – v průměru 982,- Kč/obyv./rok (celkově se pohybovaly v rozmezí 919 až 1.032 Kč/obyv.). Viz obr. č. 4 a 5.

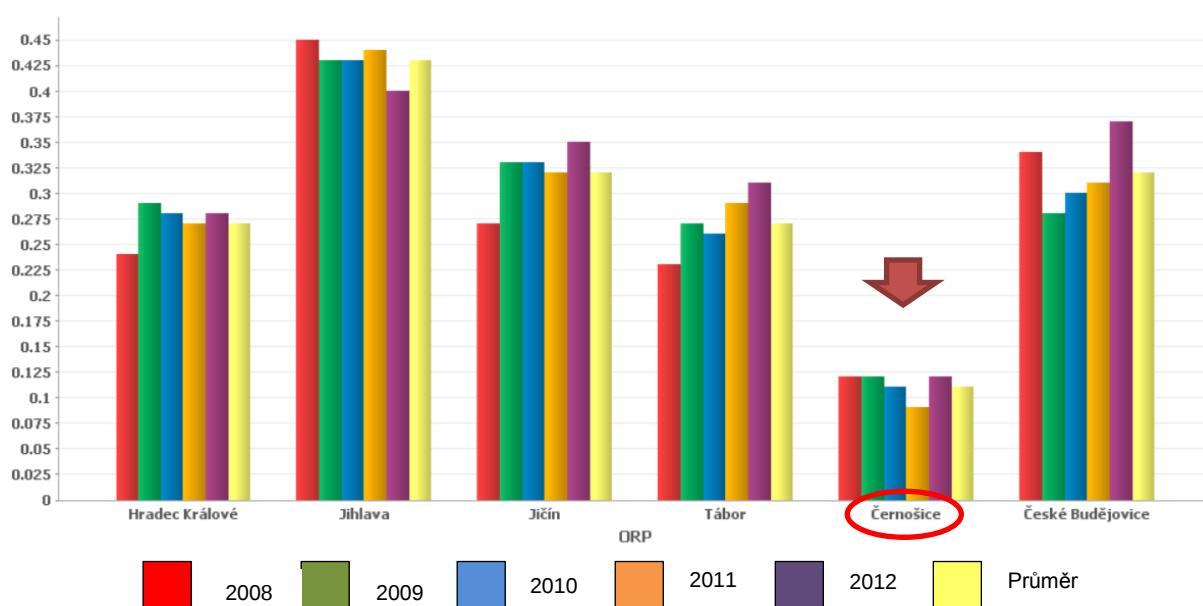
Obrázek 5: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 6.400 až 6.800 obyv.) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012

5. Sociální služby

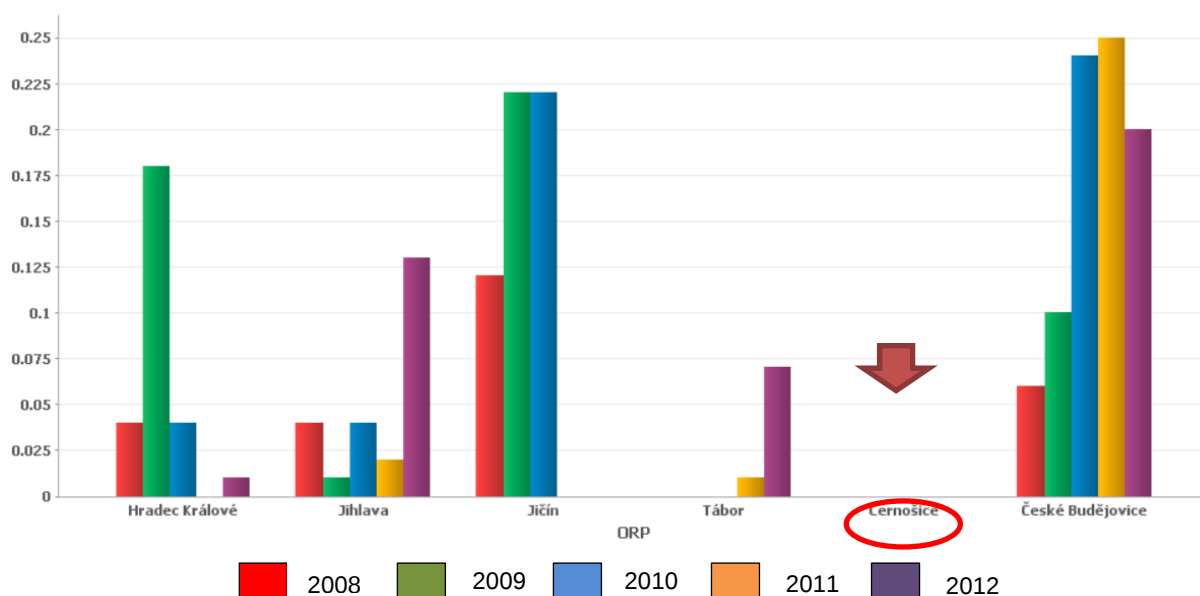
Při bližším pohledu na problematiku sociálních služeb je třeba zmínit srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. Lze konstatovat, že SO ORP Černošice dosahuje ve sledovaném období u vybraného vzorku SO ORP zdaleka nejnižších hodnot, v průměru 0,11 tis. Kč/obyv./rok. Tato výše byla mezi lety 2008 – 2012 víceméně stabilní, rozptyl výdajů byl minimální: 0,09 až 0,12 Kč/obyv. Obdobná situace platí, i pokud bychom aplikovali kritérium pro výběr srovnávaných SO ORP počet obyvatel v daném obvodu.

Obrázek 6: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 77 až 81 obcí) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Zcela limitní je pak situace při pohledu na **kapitálové**, tj. investiční **výdaje** na sociální služby SO ORP Černošice, které dosahují **nulové hodnoty** ve všech sledovaných letech 2008 – 2012 (!). I když některé další srovnávané SO ORP také nevykazují vysoké investiční výdaje na sociální služby (např. SO ORP Tábor), přesto byly v této oblasti alespoň minimálně aktivní.

Obrázek 7: Kapitálové výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 77 až 81 obcí) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP Černošice	
základní charakteristika	ve Středočeském kraji je správní obvod ORP Černošice: • počtem obyvatel největší • počtem obcí 3. největší • rozlohou 7. v pořadí
ekonomická výkonnost	<i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i> • nízké běžné výdaje na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i> • vysoké kapitálové výdaje na žáky ZŠ a MŠ
odpadové hospodářství	<i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i> • vysoká měrná produkce KO a SKO • vysoké celkové neinvestiční výdaje na odpady
sociální služby	<i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i> • nízké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele • nulové kapitálové výdaje na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad